

Datum
2026-06-16

Vårt dnr
059/2026

Ert dnr
SS2026/00236

Socialdepartementet

Rättssäker samhällsvård för barn och unga (SOU 2026:8)

Myndigheten för vård- och omsorgsanalys har enligt sin instruktion till uppgift att ur ett patient-, brukar-, och medborgarperspektiv följa upp och analysera verksamheter och förhållanden inom hälso- och sjukvård, tandvård och omsorg. Det är från detta perspektiv som vårt remissvar tar sin utgångspunkt, och vi begränsar våra synpunkter till de förslag som berör dessa sektorer.

Övergripande synpunkter

Vi tillstyrker i huvudsak förslagen och ser överlag positivt på utredningens utgångspunkter och bedömningar. Vi välkomnar särskilt att utredningen tydliggör att LVU är en skyddslagstiftning för barn och unga samt att hänsyn till samhällsskydd inte ska beaktas vid åtgärder enligt lagen. Vi delar även bedömningen att principen om barnets bästa och kravet på proportionalitet behöver förtydligas.

Vår bedömning är att förslagen i betänkandet kan bidra till ökad trygghet samt stärkt rättssäkerhet och förutsebarhet för barn, unga och vårdnadshavare i samband med samhällsvård. Vi anser också att förslagen bidrar till en tydligare lagstiftning, vilket är viktigt även ur ett tillämpningsperspektiv.

Överlag bedömer vi att förslagen balanserar väl mellan barns rätt till skydd, trygghet och delaktighet med barns och vårdnadshavares rätt till personlig integritet och självbestämmande. Vi ser dock att socialnämnden kan behöva stöd i dessa avvägningar, så att varje enskilt barns bästa uppnås. Vi ser särskilt ett behov av vägledning vid prövningar av vårdens upphörande och vid bedömningar av umgänge under pågående vård, i synnerhet i situationer där ambivalens hos barnet kan förekomma gentemot familjen.

Synpunkter på enskilda förslag och bedömningar

4.9.2 En begränsad och subsidiär befogenhet för åklagare att fatta intermistiskt beslut om omedelbart omhändertagande för tillfällig vård.

Utredningen har varit ålagd enligt sina direktiv att lämna förslag i denna fråga oavsett ställningstagande i sak. Vi delar dock utredningens bedömning att det i grunden saknas anledning att ge åklagare en befogenhet att fatta intermistiska beslut om omedelbart omhändertagande. Förslaget kan medföra flera rättssäkerhetsrisker som riskerar att drabba barn och unga, och leder till omotiverade kostnader för det allmänna. Vi avstyrker därför utredningens förslag.

8.6.2 och 8.6.4 Uppföljning efter att ett omhändertagande för vård har upphört

Vi tillstyrker förslaget att förlänga uppföljningstiden efter avslutad placering enligt LVU till 12 månader. Vi tror att det kan ha flera fördelar för barnet, såsom ökad trygghet och bättre möjligheter att upptäcka missförhållanden. Vi ser samtidigt ett behov av att följa upp vilka konsekvenser den förlängda uppföljningstiden får ur barnets perspektiv. Vi delar vidare utredningens bedömning att principen om frivillighet och självbestämmande behöver ges utrymme vid bedömningen av tidsgränsen för uppföljning efter avslutad placering enligt SoL. Vi ser samtidigt ett behov av att följa upp om den nuvarande tidsgränsen är ändamålsenlig utifrån barnets bästa. Vid behov bör förlängd uppföljningstid även efter avslutad placering enligt SoL kunna övervägas framöver.

Vi har i övrigt inga synpunkter på förslagen.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Jean-Luc af Geijerstam. Utredaren Linda Hörnqvist har varit föredragande, juristen Anna Giertz och utredaren Sofia Almlöf har deltagit i arbetet. I den slutliga handläggningen har analyschefen Hanna Larheden, chefsjuristen Angelica Bagger samt projektdirektören Marianne Svensson deltagit.

Jean-Luc af Geijerstam

(beslutsfattare)

Linda Hörnqvist
(föredragande)